

Derfor tæller vi pollen:

“Det her er ikke nørdet forskning, der giver os nobelprisen, men det har kæmpe stor betydning for folks hverdag”

Overvågningen af landets pollen kunne ikke være i mere trygge hænder. Biolog og leder af Astma-Allergi Danmarks pollenteam Janne Sommer har mere end fornemmelse for pollen. Hun er et omvandrende pollenleksikon, kan 75 pollentyper på rygraden, synes det er drønsændende, at man kan bruge pollen til at opklare mordsager, og så har pollenbiologen selv birkepollenallergi. AstmaAllergi Bladet tog i en-dags praktik som pollentæller.

TEKST OG FOTOS: MARTINE BENTSEN

1299. Så mange birkepollen blev der talt den 30. april i år. Det var årets højeste birkepollental. Men helt ærligt, kan det virkelig passe, at der har siddet en pollentæller og rent fysisk talt 1299 birkepollen?

– Ja, vi har talt hver og et af de 1299 pollen-korn, svarer Janne Sommer med et smil på læben, for hun ved, hvad det næste spørgsmål er, og hun svarer, før jeg overhovedet får stillet det:

Pollenområdet er ikke et prioriteret område, og det er både synd for den million danskere, der har pollenallergi og dyrt for samfundet

– Mange spørger, om pollentællingerne ikke kan automatiseres, men det kan de ikke – endnu i al fald. Årsagen er, at pollenfælden fx også fanger alger, flueben, bilos og pollen, som regnen har slået i stykker, og det er kun et menneskeøjne, der kan sortere og skelne, og derved give det mest

præcise resultat, og det er det, vi skal leve-re, derfor tæller vi selv hver enkelt pollen.

Her går det godt – send flere penge

Hun følger dog meget med i udviklingen, og i Tyskland har man rent faktisk opfundet en automatisk pollentæller, som dog endnu ikke er grundigt nok testet. I Astma-Allergi Danmark har man også forsøgt at starte forskellige forskningsprojekter op,

der skulle lægge grund til udviklingen af nye måleinstrumenter og samtidig har man ifølge Janne Sommer også gennem en år-række forsøgt at rejse penge til at anskaffe flere pollenmålestationer – indtil videre er det dog ikke lykkedes at finde nogen, der vil finansiere projekterne.

– Pollenområdet er ikke et prioriteret område, og det er både synd for den million danskere, der har pollenallergi og dyrt for samfundet i bl.a. sygefravær. Men fordi det ikke er et prioriteret område, så er det svært at skaffe penge til forsknings- og udviklingsprojekter, og det ærgrer mig, for det betyder bl.a., at vi kun har to pollen-målestationer i Danmark (i København og i Viborg red.), og det er jo på ingen måde repræsentativt for hele landet, siger den engagerede pollenbiolog.

Unik pollensamling

Vi sidder helt oppe under taget på Danmarks Meteorologiske Institut (DMI). Det er her Astma-Allergi Danmarks pollenteam holder til. Pollenkontoret er ikke stort, men rummer til gengæld en helt unik pollensamling, der tæller pollenpræparater helt tilbage til begyndelsen af 1980'erne og pollendata tilbage fra 1977. Kun få andre lande fx USA (1916) og England (1942) har man en ældre pollenmåling. Udover arkivskabene med de gamle pollen er her fyldt

med bøger om pollen og aerobiologi, mapper og selvfølgelig det vigtigste: udstyret til at tælle og registrere landets pollen.

– Det er sjovt arbejde. Det her er ikke nørdet forskning, der giver os nobelprisen, men det har kæmpe stor betydning for folks hverdag, at vi tæller pollen og offentliggør tallene, så landets en million pollenallergikere har et værktøj til at begå sig med, siger hun.

Samarbejdet med DMI går helt tilbage til begyndelsen i 1977, hvor en gruppe af fagfolk indenfor biologi, sundhed og meteorologi gik sammen og dannede Den Aerobiologiske Gruppe.

Deres fælles interesse var luftbårne partikler fx pollen og svampesporer, der kunne gøre folk syge. Gruppen gik sammen med Astma-Allergi Danmark (dengang Astma- og Allergi Forbundet) og har siden 1977 samlet og registreret pollen.

– Det er en stor historisk arv at løfte at drive landets pollentællinger, men også spændende når vi kan bruge det som afsæt for at lave forskellige forskningssamarbejder, siger Janne Sommer og fortæller om et projekt med Danmarks Miljøundersøgelser, der skal gøre det muligt i fremtiden at få et helt lokalt pollental. Et projekt, pollenbiologen også selv vil få glæde af, for når foråret springer ud, så springer Janne Sommers birkepollenallergi også ud. Så er allergien en arbejdsskade?

– Nej, det kunne man godt tro, griner hun og fortæller, at hun havde den med sig, da hun startede.

Følg med i arbejdet

Astma-Allergi Danmarks tre kernekompetencer er: 1. Vi tæller pollen 2. Vi deklarerer 3. Vi rådgiver. I dette nummer kan du læse om, hvordan vi tæller pollen. I de efterfølgende to numre af AstmaAllergi Bladet kan du læse om hhv., hvordan vi deklarerer, og hvordan vi rådgiver.

Årets pollenhelte, der sørger for, at du ved, hvornår der er pollen i luften.

8.44: Her bor vi! Pollentællerne sidder helt oppe under taget hos DMI.

9.02: Skærmarbejde. Formiddagen er helliget alt det praktiske: mails, bestille kemikalier bl.a. silikone hjem fra Italien til glaspladerne, der opsamler pollen i pollenfælden på taget, og lægge sidste hånd på en række legatansøgninger, der skal sikre, at Janne kan komme med på en stor international kongres om aerobiologi i Argentina.

9.59: En journalist på linien. Det er Ekstra Bladet, der vil lave en webhistorie om pollen, og da historien bliver lagt på nettet vil flere medier have kommentarer fra Janne og lave deres egen pollenhistorie. Telefonen gløder.

11.11: Filterkaffe med mælk er altid godt, inden der skal tælles pollen.

12.13: Janne smører en ny glasplade med silikone – som er supergiftigt – og sætter gelatinen – en slags husblas med farve, der gør det nemmere at se pollen i mikroskopet – til at smelte

13.01: Janne på taget af DMI, hvor pollenfælden står.

Den 24 timer gamle pollenprøve fjernes fra pollenfælden og den nye klargjorte glasplade med silikone sættes i.

13.22: Så skal der tælles pollen. Janne sidder ved mikroskopet, der forstørker pollen-kornene 640 gange. Ved siden af ligger blokken, hvor hun kan notere de mange forskellige typer pollen, hun støder på.

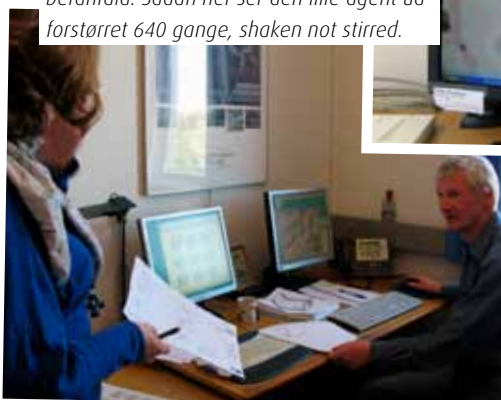

13.56: Agent 007. Birkepollen har kodennummer 007 med licens til at give høfeberanfald. Sådan her ser den lille agent ud forstørret 640 gange, shaken not stirred.

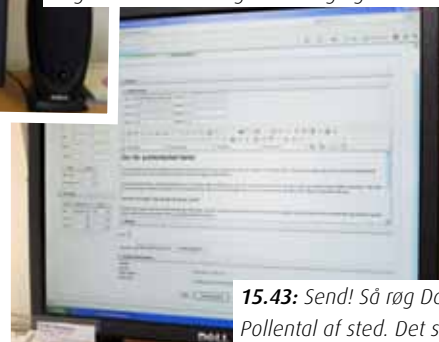
13.45: "Er den ikke nuttet". Janne har spottet en fyrrepollen i mikroskopet, det er hendes yndlingspollen. På pollenkontoret har alle deres egen favoritpollen, denne her ligner Mickey Mouse. Janne kan 75 pollentyper på ryggraden.

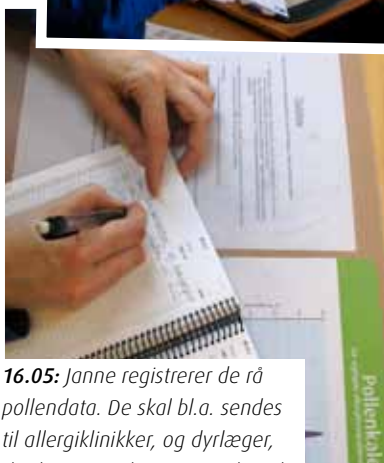
15.20: DMI's Medievagt Marie Tinm skal have Dagens Pollental – og Janne skal have noget info om vejr den kommende døgn, så hun kan udarbejde Dagens Pollenvarsling for Viborg og København.

15.33: Hvornår kommer der græs? Janne tager en snak med Alix Rasmussen fra DMI, han indtaster en masse koder og frem kommer et kort over akkumulerede varmegrader for Nordeuropa.

15.43: Send! Så røg Dagens Pollental af sted. Det skal være af sted inden kl. 16.00.

16.05: Janne registrerer de rå pollendata. De skal bl.a. sendes til allergiklinikker, og dyrlæger, der har specialiseret sig i dyrealergi. Samtidig skal morgendagens pollenhalt have lidt at vide, om hvad dagen har budt på.

16.23: Dagen er slut, men mobilen er tændt, det er på ingen måder usandsynligt at en journalist vil ringe hende op på vej hjem.

Vidste du, at...

...du er en omvandrende pollenfælde, og derfor kan retsmedicinere bruge pollen til at opklare mordsager og andre forbrydelser?
 ...en lille birkerakkel indeholder flere millioner pollenkorner?
 ... Vi er de eneste i landet, der har kompetence til at tælle luftens indhold af allergifremkaldende pollen?

Nye pollen i fremtiden

Ud over arbejdet med at registrere pollen og lave forskningssamarbejder, så er der også et stort arbejde i at holde sig ajour på området og holde øje med, om nye pollentyper er på vej – og det er der.

– Vi frygter, at bynke-ambrosie vil øge sin udbredelse i Danmark indenfor de næste 5-10 år. Det er en af de mest allergene planter, vi kender. Undersøgelser viser, at den giver hyppigere astma end andre pollentyper, og at den kan give nældefeber ved kontakt, siger hun.

Janne Sommers interesse for planter og biologi har hun med hjemmefra. Som gammel gartnerdatter, har hun været vant til at se på tusindvis af planter, og hun holder heller aldrig rigtig fri, for hun kan ikke lade være at lure ind i folks haver for at få et glimt af en hassel eller lige tage et billede af den udsprungne birk nede i Degnemosen, hvor hun bor.

– Noget af det, der har optaget mig meget er, at pollen kan bruges til at opklare mordsager og andre forbrydelser. Mennesker er jo omvandrende pollenfælder og i

lande som England og New Zealand forsker man i og anvender pollen retsmedicinsk, siger hun.

Siden januar 2005 har hun stået i spidsen for Astma-Allergi Danmarks pollentællinger. Det betyder blandt andet, at hun hver dag i hele pollensæsonen fra januar til oktober er på døgnets 24 timer både for pollenivrige journalister og for pollen, hvis de skulle dukke uventet op, og det gør de jo nogen gange. Hun har dog et lille hold af studerende, som hun selv uddanner, der hvert år hjælper til med at registrere pollen. ■